

Geachte
leden
van de

Aan: De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum 24 juni 2022
Portefeuille(s) Openbare Orde en Veiligheid
Portefeuillehouder(s) Femke Halsema
:
Behandeld door Directie Openbare Orde en Veiligheid,
secretariaat.oov@amsterdam.nl

Onderwerp Reacties op plannen beheersbare cannabismarkt

gemeenteraad,

Aanleiding

Op 11 april van dit jaar heb ik uw raad ingelicht over het voornemen van de Driehoek voor een aangepast cannabisbeleid, waarvan het verruimen van de handelsvoorraden, het doorbreken van de monopolievorming, het invoeren van een keurmerk en het handhaven van het ingezetenen criterium (I-criterium) de centrale elementen zijn. De Driehoek beoogt hiermee de cannabismarkt beheersbaar en kleiner te maken zodat deze zich op termijn ook laat reguleren. Voor het verkleinen van de vraag naar cannabis acht de Driehoek invoering van het I-criterium een onvermijdelijke, tijdelijke ingreep. Alleen als de cannabismarkt minder verhit raakt en meer lokaal georiënteerd is, kunnen betekenisvolle stappen worden gezet in het reguleren van cannabis. De driehoek heeft in de genoemde brief om uw steun verzocht en u uitgenodigd ook eventuele alternatieve voorstellen te doen.

Met deze aanvullende brief reiken wij u nieuwe, extra informatie aan, reageren wij op onderzoek dat door de branche is gedaan en bespreken wij een aantal alternatieve voorstellen. Wij hopen u hiermee voorafgaand aan het debat zo grondig mogelijk te hebben geïnformeerd.

Ernst verwevenheid markten softdrugs en harddrugs

Onlangs publiceerde de Dienst Landelijke Informatieorganisatie van de Landelijke Eenheid (DLIO) het rapport *De narcostand van Nederland, Fenomeenbeeld drugs 2021*. Niet eerder werd de verwevenheid van drugsmarkten in Nederland zo duidelijk. De handel in cannabis lijkt het meest vermengd met de cocaïnehandel, die uiterst gewelddadige componenten kent. Zo houden netwerken die zich bezighouden met de invoer van hasj zich ook bezig met de invoer van cocaïne. Bovendien is de cannabishandel relatief stabiel en kan daardoor ondersteunend zijn aan nog lucratievere maar ook risicovollere vormen van drugshandel, zoals de handel in cocaïne. Mede gezien de gewelddadige aard van de cocaïnehandel is de verwevenheid met de cannabismarkt - de markt waarin coffeeshops opereren - zeer zorgelijk. Het vermoeden is dat dit in het recente verleden ook heeft geleid tot een reeks granaatleggingen en beschietingen van verschillende coffeeshops. In sommige gevallen bestaan verbanden tussen de coffeeshopbranche en ernstige georganiseerde criminaliteit, die zich niet met een instrument als de BIBOB-screening laten verbreken, omdat deze te ver onder de oppervlakte liggen. Niet alleen zijn de leveranciers

van coffeeshops vaak onderdeel van grotere criminele netwerken, criminele netwerken 'investeren' ook in coffeeshops. De driehoek ziet dat coffeeshops via schakels uit de zogenaamde 'tussenwereld' in handen kunnen komen van grote (cocaïne)criminelen die (cocaïne)winsten via de coffeeshop witwassen¹. Coffeeshops worden gebruikt voor (eenvoudig) witwassen, als criminele ontmoetingsplaats en/of als dekmantel voor drugshandel². Bedrijfsinvesteringen in bijvoorbeeld coffeeshops kunnen (grotendeels) met crimineel geld worden gefinancierd³. Zo wordt er gewerkt met personen die de zeggenschap van een bedrijf op zich nemen om de werkelijke eigenaar uit de wind te houden (katvangers)⁴. Hiermee komt de onderneming in het directe bezit van de crimineel, of voert hij hier via katvangen er de controle over uit. In ondernemingen waar veel contant geld in omgaat wordt crimineel geld vermengd met de legale dagomzet waarna over het totaal belasting wordt afdragen. Tijdens de TAR van 30 juni 2022 hoopt de driehoek in een besloten deel u hierover meer gedetailleerde informatie te verstrekken.

Door de cannabismarkt te verkleinen en af te laten koelen, grijpt de driehoek in deze problematiek in. Het wordt voor criminelen een minder interessante markt waardoor gunstiger voorwaarden worden geschapen voor regulering.

Reacties op de brief van 11 april jl.

De brief van 11 april jl. en de daarin opgenomen uitnodiging tot het aandragen van alternatieven voor de voorstellen van de driehoek, heeft een aantal reacties opgeleverd waarvan ik uw raad graag in kennis stel en waar ik hierbij op reageer. De Bond van Cannabisdetallisten (BCD), een zestal afzonderlijke cannabisondernemers en een aantal experts op het gebied van drugsbeleid hebben gereageerd. Deze reacties treft u hierbij aan (als bijlagen 1 t/m 6). De reacties bevatten kritiek op de doelmatigheid en eventuele ongewenste neveneffecten van het I-criterium, in combinatie met de vaststelling van een handhavingscapaciteitsprobleem. Ook bevatten zij alternatieve voorstellen voor het beheersbaar maken van de cannabismarkt, waarover hierna meer.

- Doelmatigheid en handhavingscapaciteit

De BCD heeft mij in maart van dit jaar een rapport van een onderzoek⁵ doen toekomen dat – net als het eerder aan u gezonden onderzoek van OIS uit 2019 – aantoont dat een deel van de toeristen zegt uit de stad weg te blijven als zij met een coffeeshopverbod worden geconfronteerd. Een ander deel van de respondenten in beide onderzoeken dat zij bij handhaving van het I-criterium waarschijnlijk naar de illegale markt uitwijken. Ook dit rapport voeg ik bij (als bijlage 7). De BCD vreest grote problemen in verband met een capaciteitstekort bij de politie.

Onder andere in lijn met eerdere brieven reageer ik hier puntsgewijs op.

¹ Fenomeenbeeld drugs pag 291: *Het merendeel van die meldingen heeft betrekking op personen die aan de handel in cannabis worden gelinkt, maar ook aan de cocaïnehandel.*

² Pact van de rechtsstaat hoofdstuk 5

³ Fenomeenbeeld drugs pag 290

⁴ Fenomeenbeeld drugs pag 288

⁵ I&O Research, i.o.v.de BCD, november 2021, Redenen voor toerisme in Amsterdam.

- 1) We moeten maatregelen nemen om de vraagkant in te dammen. De coffeeshopbranche in Amsterdam bestaat uit 166 coffeeshops, waarvan er 100 alleen al nodig zijn om toeristen te bedienen. De invoering van het i-criterium draagt in belangrijke mate bij aan het indammen van de vraag, hetgeen we baseren op genoemde onderzoeken waaruit blijkt dat een deel van de coffeeshopklanten zal wegblijven. Toeristen in het Wallengebied geven aan helemaal niet meer (11%) of minder vaak (34%) te komen⁶. Toeristen in de hele stad en op Schiphol geven aan zeker niet meer (7%) of waarschijnlijk niet meer (10%) te komen⁷.
- 2) Uit analyse⁸ blijkt dat de specifieke straatdealproblematiek in de binnenstad met name veroorzaakt wordt door de grote aantallen jonge buitenlandse feesttoeristen van wie een belangrijk deel drugs gebruikt of bereid is dit te doen en die de (gewilde en ongewilde) 'cliënteel' van straatdealers vormen. De problematiek van het straatdealen in de binnenstad kan alleen duurzaam opgelost worden als er naast maatregelen gericht op het aanpakken van de dealers ('aanbodkant'), ook maatregelen genomen worden om de 'vraagkant' in te dammen. Het verbieden van de verkoop van cannabis in coffeeshops aan niet-ingezetenen (in combinatie met andere maatregelen zoals het verplaatsen van prostitutie) maakt Amsterdam veel minder aantrekkelijk voor jonge buitenlandse feesttoeristen en daarmee voor het aantal potentiële 'afnemers' van drugs van straatdealers. De invoering van het i-criterium heeft dit weliswaar niet primair tot doel (dat is een beheersbaardere cannabismarkt) maar draagt hier wel aan bij. Er is met andere woorden reden om aan te nemen dat de markt voor straatdealen kleiner wordt, in plaats van groter. Daarbij is er op dit moment in de binnenstad al een grote groep dealers actief en er lijkt weinig plek voor extra aanwas.
- 3) We maken niettemin binnen de bestaande bezetting van de politie - en mogelijk ook gemeentelijke handhaving - capaciteit vrij om in elk geval in de periode na de invoering adequaat te kunnen handhaven tegen een toename van overlast door straatdealers. Zoals eerder in de brief van 11 april jl. aangegeven, zet het OM daarbij ook in op lik-op-stuk aanpak van straatdealers. We monitoren de situatie goed en signaleren zo mogelijke waterbedefferen.
- 4) Als er sprake is van een toename van straathandel zal de politie informatiegestuurd bepalen waar en wanneer dat het geval is en daarop inzetten.
- 5) Inzet van bestuurlijke instrumenten, zoals (uitbreiding van) dealeroverlast- of algemene overlastgebieden, gebiedsverboden en cameratoezicht kan geïntensiveerd worden om de druk op bepaalde gebieden te verlichten.
- 6) Gemeentelijke handhavers, toezichthouders, hosts en straatcoaches hebben geen bevoegdheden ten aanzien van dealers, maar we gaan onderzoeken of zij wel als ogen en oren kunnen fungeren.
- 7) Diverse andere preventieve en repressieve maatregelen die nu in het kader van het programma Weerbaar Amsterdam – Drugscriminaliteit en de vernieuwing aanpak straatdealen ontwikkeld worden om te voorkomen dat men überhaupt gaat dealen of

⁶ OIS onderzoek, i.o.v. gemeente Amsterdam, Coffeeshops, prostitutie en toerisme in het Singel/Wallengebied, november 2019

⁷ I&O Research, i.o.v. de BCD, november 2021, Redenen voor toerisme in Amsterdam

⁸ Voor de uitgebreide analyse en de onderliggende onderzoeken verwijs ik naar de brief van 11 april jl.

recidiveert. Hier wordt druk aan gewerkt en na de zomer hopen wij u de voorstellen om het straatdealen verder tegen te gaan te kunnen voorleggen.

- Alternatieve voorstellen voor beheersbaar maken van de cannabismarkt

De genoemde ondernemers erkennen dat hun aangedragen alternatieven voor het I-criterium een uiterst klein draagvlak binnen de coffeeshopbranche hebben. Daarbij stel ik vast dat het door de driehoek geschetste probleem in de reacties ten onrechte wordt teruggebracht tot een probleem van incidentele overlast van coffeeshops en hun klanten (in de binnenstad) en een enkele malafide coffeeshopexploitant- of leidinggevende. De indieners van de alternatieven stellen dat de driehoek de daarvoor bedoelde handhaving van de AHOJG-criteria en de Bibob-screening kennelijk onvoldoende toepast of onvoldoende acht en doen daarom voorstellen ten aanzien van het voorkomen en beperken van overlast - mede via een Keurmerk - en het beter toepassen van screeningsinstrumenten. Ook wordt een betere spreiding van coffeeshops en het instellen van blowverboden voorgesteld.

Hoewel het nut van het verkleinen van de markt niet wordt onderschreven, wordt in de binnengekomen reacties ten behoeve daarvan bijvoorbeeld voorgesteld de minimumleeftijd voor toegang tot coffeeshops te verhogen naar 21 jaar, cannabis te laten bezorgen als pilot, een reserveringssysteem in coffeeshops verplicht te stellen of (in het uiterste geval) een beperkt lokaal ingezetenen criterium (in het Centrum) in te voeren.

De driehoek ziet in het voorstel de minimumleeftijd te verhogen het risico dat jongeren die in Nederland wonen zich gedwongen zien bij dealers cannabis te kopen. Een bezorgservice is los van de vraag naar de juridische uitvoerbaarheid geen oplossing voor toeristen die vooral in coffeeshops en op de Wallen willen rondhangen. Een reserveringssysteem benadeelt ook lokale gebruikers en heeft mogelijk minimaal effect. Tot slot veroorzaakt een beperkt ingezetenen criterium een waterbedeffect met negatieve gevolgen voor kwetsbare wijken. Kortom, de voorstellen hebben niet het gewenste effect, of maken de situatie in de stad erger.

Naast de specifieke bezwaren die kleven aan de verschillende alternatieve voorstellen, doen deze geen recht aan de ernst, de complexiteit en het structurele karakter van de problemen waarvoor de driehoek zich ziet gesteld. Het gaat niet om enkel overlast of sporadische malafide praktijken van een enkele coffeeshopexploitant of -leidinggevende. De huidige, uit zijn kluiten gegroeide en verhitte cannabismarkt staat regulering in de weg. Wat betreft het tegengaan van overlast door toerisme en dagbezoek en het verbeteren van de leefbaarheid in de binnenstad in meer brede zin verwijs ik korthedshalve naar de Aanpak Binnenstad en naar de aanvullende maatregelenladder die ik u onlangs heb toegezonden.

Ik hoop dat deze aanvullende brief het open debat met uw raad ten goede komt.

Met vriendelijke groet,
Namens de driehoek,

Femke Halsema
Burgemeester